

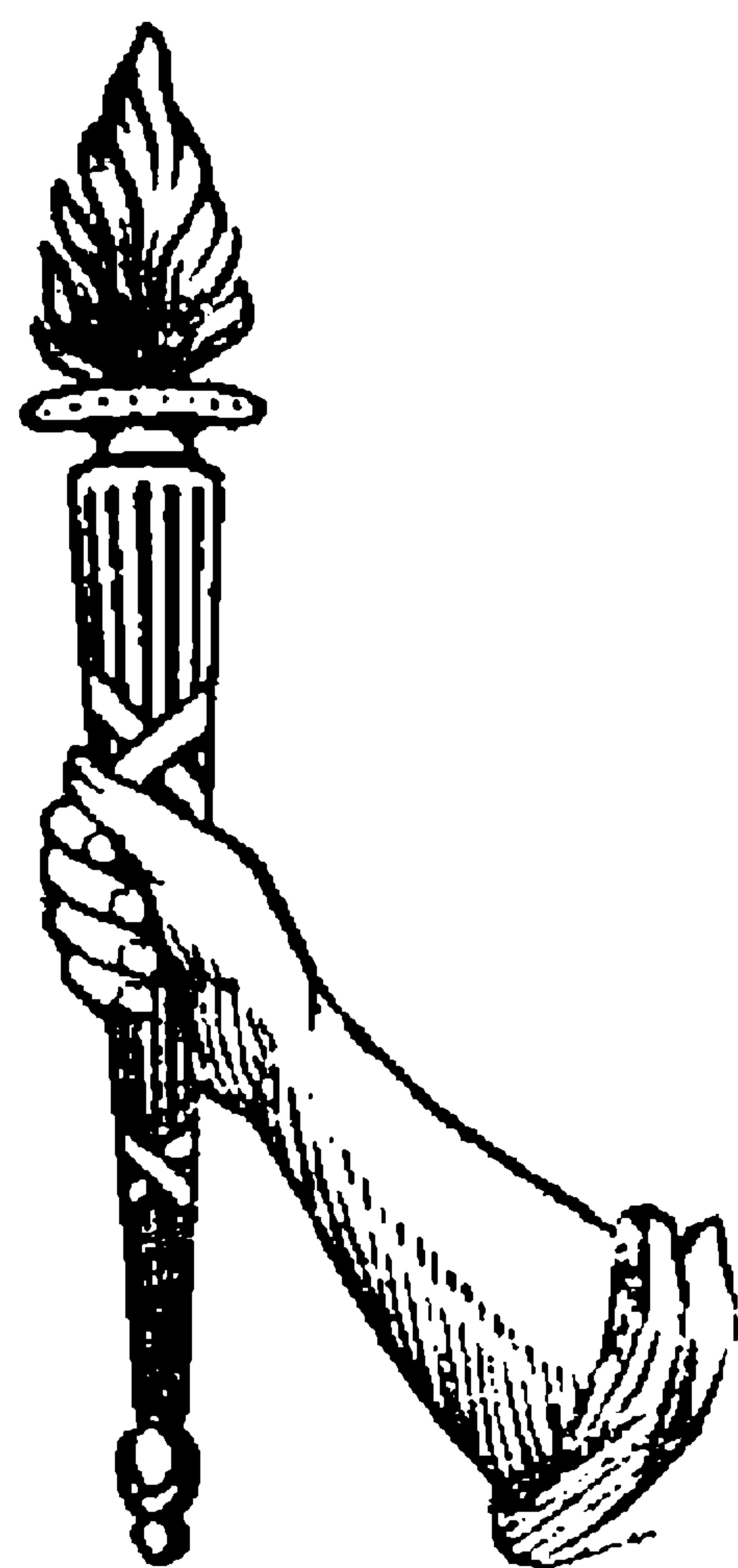
ЧЕРВОНА БІБЛІОТЕКА Ч. 1.

"Робітники всіх країв єднайтеся!"

"Освобождене робітників має бути ділом самих робітників!"

Д. БОРИСКО

Що таке Соціалізм?

1915

Наклад і друк "Робітника"

2335 W. 11th Str.

Cleveland, Ohio

Бібліотека Домова
Мисиба Коцана
Chicago, IL

Ч. -----

. Від Редакції.

Починаючи видавництво "Червоної Бібліотеки" здійснюємо горяче бажанэ загалу наших Товаришів, котрі вже неоднократно давали йому вислів многочисленними листами до редакції майже щодня.

Важні причини, переважно фінансового характеру, не позволяли нам зреалізувати те бажанэ раніше, хоч і практичні потреби соціалістичної пропаганди в нашім молоденькім організаційнім житю ставили чим раз гостріще вимоги на саму обширну популярну літературу.

Можна навіть упевнено сконстатувати, що сей брак став ся одною із головніших причин такого повільного розвитку і поширення соціалістичних ідей поміж многочисленною масою українського пролетаріату, тут за морем.

"Червона Бібліотека" маэ саме бодай в маленькій частині запобігти отьому бракови.

На першій її випуск призначуємо брошуру одного з визначнійших наших товаришів — Дамяна Бориска — *Що таке соціалізм?* і сподіємось що вона заслужить на належне признанэ.

В основу праці видавництва на дальнє, о скільки знов таки позвалятимуть фінансові обставини,

ляже запобіженэ так діймаючому бракови у нас соціалістичної літератури взагалі, що так болюче відбивається й на поширеню соціалістичної організації. В тій власне цілі видавництво має на увазі випустити в невдовзі цілий ряд популярних брошур, так оригіналів, як і перекладів по робітничому питаню.

Ев. К—к.

— Читайте соціалістичні книжки і часописі! —

РОБІТНИКИ

котрі хочуть положити кінець визискуваню їх праці, котрі хочуть, щоб години праці було коротші, а платня більша; котрі хочуть усунути поділ громадянства на богатих нічогонеробів і тяжко працюючих бідняків, котрі хочуть, щоб земля, фабрики і всі средства продукції і комунікації були власністю усіх,

ПОВИННІ

памятати, що тільки тоді будуть могли здобути те все, коли робітнича кляса буде належито усьвідомлена і зорганізована в сильну політичну партію, партію соціалістичну і промислові союзи "юнії". Так що мусімо постійно учитись; мусимо

ЧИТАТИ

книжки і часописі, котрі мають своїм завданем усвідомленэ робітничої кляси іпровадженя її до побіди. Мало того. Мусимо

.РОСПОВСЮДНЮВАТИ

межи несьвідомими соціалістичні виданя: книжки і часописі. В Злучених Державах такою часописею, котра маэ на ціли оборону інтересів робітництва, усвідомленэ і визвіл їх із капіталістичної неволі э

"РОБІТНИК"

Повинен він знаходитись в руках кожного українського робітника. Як не маєте "Робітника" — запренумеруйте його зараз; як Ваш товариш праці або сусід його не має — намовте його,, щоб він запренумерував "Робітника" зараз.

Передплата річно: \$1.50 $\frac{1}{2}$ р. 75 ц. 3 м. 50 ц.
адресуйте:

,„ROBITNYK“

2335 W. 11th Str.

Cleveland, Ohio

Що таке Соціалізм?

Дехто каже, що соціалізм се така наука, котра радить бідним забрати гроші в богачів і розділити їх поміж себе, щоби в сей спосіб настала рівність поміж людьми, щоби не було між ними ні бідних, ні богатих. Але се не є соціалізм. В такий соціалізм може вірити лише... який там дурачина, що то звичайно вірить у всео, що йому тільки сказати, а вірить, бо це розуміє нічого і не думає нічо. Як-би ми сьогодня забрали всі гроші в богачів і поділили їх поміж себе, то за тиждень, чи за місяць, чи за рік тих грошей в нас би забракло і ми пішли-б назад робити на капіталістів. А дальнє таке забирає чужого майна є річию несправедливою і противить ся правдивому соціалізму, котрого основою є справедливість.

На мою гадку се слово "справедливість" є другим найбільшим і найкрасшим словом в людській мові. Слово "мама", як сказав Шевченко, се "найкраще слово" і воно є перше, яке чоловік вчить ся вимовляти в своїм житю. На тих двох словах висить наше житє і наше щастє; без матери нема житя, а без справедливості нема щастя.

Я вже сказав, що основою соціалізму є справедливість, а ясли без справедливості нема щастя,

то се також значить, що й без соціалізму нема щастя. Справедливість, соціалізм і щастя — се така "свята трійця", в котру ми мусимо вірити, як хочемо добути нашу душу і наше тіло з капіталістичного пекла.

А як знаємо, що соціалізм се така наука, що ɔпирає всії свої виводи і правила на справедливості, то і не тяжко буде нам відповісти собі на питанэ "що таке соціалізм?" Ми навіть не потребуємо просити високовчених професорів, "гадукатів" або попів, щоби нам були ласка відповісти на се питанэ. А хочби ми і запитали їх, то їхня відповідь булаб для нас так само незрозумілою, як і всьо інше, що вони говорять.

Запитав я раз такого вченого головача, що таке соціалізм — а він мені так відповів: "Соціалізм, се э соціально-економічні теорії і гіпотези Карла Маркса". Ну, богато між нами таких, що можуть пояснити, що се таке "соціально-економічні теорії і гіпотези"? Ба, до гімназій мало хто з нас ходив, а в майні таких слів не почуэ, хоч-би сидів там і сто літ.

Ми відповімо собі на се питанэ по просту і скажемо, що соціалізм значить тільки, що справедливість, а хтоби крутив інакше і казав, що соціалізм, то рабунок, або безбожність, або неморальність, або яка інша погань, то такий чоловік не знає, що він говорить, або хоч і знає, то навмисне бреше, бо йому хтось за се платить а може його фах такий, що він жиэ хитрим способом з чужої праці. Ви не знайдете на світі правдиво чесного і розумного чо-

ловіка, щоби він виговорював нісенітниці на соціалізм.

Приглянемо ся тепер близше сїй соціалістичнїй справедливостї, як вона виглядає в практицї та як при її помочи можна осягнути в житю щастї і задоволенї. Ми чули до тепер про справедливость в двох місцях. Одно з них, то церков. Правда, в церкві говорять про справедливость дуже, а дуже маленько. Кажуть там таке: грішнику, по смерті станеш на суд перед Богом і він буде судити тебе після справедливості. Отже церков обіцює нам справедливость аж по смерті. За життя велить нам бути праведними і боязливими — а головно стерегти ся соціалістів, бо се безбожники! Другим місцем, де мож почути про справедливость, є суд. Там ніби то дбають про се, щоби люди жили між собою по справедливості, не рабували і не окрадали один другого, а як хто вкраде, то його замикають в криміналї, а знов як убє, то і його убивають так, що се виглядає ніби-то справедливо і така судова справедливость є необходимою між людьми і вона була найгарнішою установою в ладі суспільнім, як-би не се лихо, що сам той лад стоїть на несправедливості; отже повної справедливості в судах нема і доти не буде, доки не настане між людьми лад соціалістичний.

Лад соціалістичний або соціалізм домагається справедливости у всіх людських дїлах, великих і малих, найбільших і найменчих. А найбільшою людською справою є житї человіка. Тут соціалізм каже: человіче, ти маєш право до житя. Житї се твоя свята власність, твое найбільше добро: ніхто не має

права тобі його відбирати або вкорочувати. Для того соціалізм є ворогом війни, котра нищить людське житє, а соціалісти є одинокими людьми на сім світі, що дійсно і з широго переконання виступають проти війни та агітують проти мілітаризму, значить, проти удержання війська і видаваня державного майна на воєнні ціли.

Соціалізм є одинока наука, котрої головним змістом є матеріальна сторона людського житя. А ніхто не заперечить, що найважнішою для нас справою є власне ся матеріальна сторона житя і наше щоденне житє є ясним доказом, що ми головно звертаємо наші думки передовсім на такі річи, котрі є в звязі з добром нашого тіла. Ми добре знаємо, які є потреби нашого тіла і що воно мусить мати, щоби душа не погнівала ся і не покинула його. Щоби сєю чудову пару, тих двох добрих товаришів — душу і тіло — щоби їх вдержати в купі, до того є потрібні три річи: їда, одіж і хата. Без їди без хліба, чоловік гине з голоду. Без одіжі він замерзне в зимі, а хоч і є краї, де нема ніколи зими, то однак годі, щоби всі люди там жили, бо місце забракне. Без хати так само чоловік не може обійтися: звірина хоч ніби то нерозумна, а таки вміє зладити собі якийсь захист, де вона відпочиває і криється перед бурею і слотою.

До тих трох річей, до їди, до одежі і до хати чоловік має природне право, значить, він може свою працю ті річи собі дістати і ніхто не має права йому в тім перешкоджати або недопускати його до землі, з котрої ті річи походять. Та на жаль між людьми завели ся такі порядки, що один чоловік

став в тих річах залежним від другого чоловіка, або сказавши се ясніше, люди стали залежними від панів. Земля, яка по справедливості повинна бути належати до всіх людей, бо всі люди мусять з неї жити, вона сьогодня належить до малої частини багачів; вони її загарбали у свої руки і кажуть людям так: хочете жити, то працюйте. А люди відповідають: так, ми без праці не хочемо істи хліба, але де нам працювати, як у ваших руках і земля, і ліс, і копальня і фабрика і цілий світ. А пани знов говорять: ходіть до нас на роботу; працюйте, так як ми вам прикажемо, а з голоду не згинете. А за се, що ми вам даємо роботу, ви нам дасте половину з того, що заробите. Приміром так: добудете з під землі тону вугля, котра варт три доляри, то з того буде доляра і пів для нас, для компанії, а доляра і пів' для вас. Правда, ми компанійники вугля не добуваємо, а їздимо собі автомобілями по свіжім воздусі; вуглэ добуваєте ви, майнери, але майна наша і тому ми дремо лико з вас — ділимо ся з вами вашою працею.

А мудрагелі кажуть, що то соціалісти хочуться ділити гришми багачів. І ділене на світі: ділиться богач — нероба з робітником його тяжкою працею, ділиться компанія зі своїми робітниками, ділиться один міліонер з тисячами своїх наемників їх власним добром, а відтак пускає між них тумана, що він їх добродій, що то соціалізм визиває до ділення. Яка велітенська брехня! Соціалізм власне хоче скасувати се ділене, яке тепер практикують капіталісти на робітниках. Соціалізм каже, що робітник, що чоловік кождий має право називати своїм

і задержати для свого власного ужитку всю те, що він своєю працею сотворить, всю те, що він дістане в заміну за плоди своєї праці. Так по справедливості повинно бути на світі, а не щоби той, що працює, ділився примусово своєю працею з тим, що йому ані не помагав, ані в заміну нічого не дав.

А щоби на світі так було, щоби кожний працював на себе і своєю працею не ділився з тими, з ким не має охоти ділитися, то треба скасувати старий лад між людьми. Той старий лад називають капіталізм. Тепер за капіталізму люди тримаються сеї засади, що для щасливого і приємного життя коначним є капітал, потрібні є гроші, і чим хто більший капіталіст, чим у нього більше грошей, той має ліпше місце в житю, в житю приватним і в житю публичнім. Тепер тільки богатого мають за мудрого, за доброго, за ретельного; його поважають, вибирають до всіляких урядів, в його банку бідний складає свою мізерну сотку, в його фабриці, в його майні складає своє здоровлє і житє.

Соціалізм каже, що цілий сей золотий, капіталістичний бизнес треба скасувати. Соціалізм визиває людей, а особливо бідних, тяжко працюючих робітників, щоби вони подумали над своїм положенням і пізнали, що вони далеко красше заживуть на світі, як не буде капіталістів, не буде компаній дармоїдів, а ціла земля зі всім, що знаходиться на її поверхні і в її нутрі, стане спільною власністю всіх людей..

Отже соціалізм значить, що все, що люди разом, спільно уживають, вони повинні також разом спільно посідати. Се називається публична власність публичних ужитків. Ми таку публичну влас-

ність публичних ужитків бачимо вже й тепер і зна-
ємо що вона є доброю і можливою. В старім краю
люди мають публичні громадські пасовиска і ліси.
Таке пасовиско, такий ліс належить до цілої грома-
ди, є публичним ужитком. Публичним ужитком є
дорогі' в старім краю є також зелізниці, що ненале-
жать до ніякої компанії, але до цілої держави і є
публичною власністю. Публичною власністю є шко-
ли, поча, денеде телеграф і телелефон. З того бачи-
мо, що соціалізм не є лишень пустим балаканем
безбожників і дурнів, як нам говорять люди старої
суспільної віри, але той соціалізм є чимось правди-
вим, фактичним, що можна бачити очима і міряти
долярами і центами.

І соціалісти кажуть так: як люди можуть спіль-
но посідати почту, школу, дорогу і другі ужитки —
то чому не можуть посідати спільно також і всього
іншого, що служить для загального добра? Чому
неможуть бути спільною власністю, приміром всі
фабрики обувя, всі робітні одіжи, всі млинни, пекар-
ні, поля, ліси, тартаки, копальні і всьо, що служить
до піддережання людського житя?

Чому мають люди працювати в них на капіталі-
стів, бути залежними від них що до платні, часу і
роботи, а не мати права до того, до чого природ-
но мають право? Якому чортovi здав ся такий лад,
де, приміром, я не маю що їсти і хочу працюю до-
бути собі з лона матери-землі кусник хліба, а тут
стає переді мною панський посіпака і каже мені,
що нема роботи! Хиба він сотворив мене, хиба він
сотворив сю землю, з котрої я вийшов і до котрої
я маю те саме право, що дитина до матери? Як він

мене не допустить до неї, як він скаже, що вона вся належить до компанії, до "боса", то де я знайду засідство до життя на місяци, чи де?

Оттакий то старий капіталістичний лад! Чоловік чоловіка відганяє від землі, рабує в нього найсвятійше право до життя, щоби тільки сам, наче ся свиня в кориті, міг як найбільше захланути.

Соціалізм каже, що такі нерозумні свинячі порядки треба скасувати і завести такий лад, щоби кожде людське пацятко мало приступ до корита. Нашо має одно нидіти і гинути з голоду, а друге ломати величезним черевом і шинками автомобілі під собою! Наша мати земля така богата, що може прокормити далеко більше людей, чим тепер на ній живе, але люди самі винні, що не всі мають подостаток хліба, що не в кожного добра одежина на хребті і мешкає в темних і смердячих норах, з котрих його викидають на вулицю, як не заплатить високого ренту.

За соціалізму так не буде. За соціалізму життє буде можливим для кожного, хто є фізично спосібний до життя, без огляду на се, чи він є спосібний до праці, чи ні. Буде спосібний, буде міг працювати, то роботу знайде і буде мусів працювати, як не схоче ходити з порожнім жолудком. Дурничками як тепер, за соціалізму жити годі буде, бо ніхто не схоче добровільно працювати на такого дармоїда, що здоров і може сам на себе робити. А всі ті гладкі і круглі панове, які сьогодня тільки й роботи мають, що рахують гроші і роздумують над тим, як-би то найгарнійше забавити ся — всі вони за соціалізму будуть мусіли взяти ся до якоїсь пожи-

точної праці, як не схочуть голодувати. Бо щоби робочий народ вічно кормив своєю працею таких здоровезних бугайв, се занадто несправедливий звичай, щоби міг вдержати ся довше між людьми. Часом рівняють капіталістів до блох, які живуть на собаках, але вдійсности то капіталісти є далеко гірші. Ще ніхто не бачив, щоби блохи зіли коли собаку, хоч і ссуть кров з неї, але скільки робітників вже згинуло з вини капіталістів, то тільки Бог святий знає. Виходить таке, що не блоха єсть собаку, але собака єсть блоху, дві рівні собі істоти нищать одна другу, чоловік-капіталіст позбавляє життя такого-ж як і він чоловіка-робітника. За соціалізму таких блох в людській подобі, таких галапасів живучих чужою працюю, не буде. Кождий, що заробить, те і дістане — дістане повну вартість своєї праці без ніякого ділення ся з працьодавцями. Працьодавців за соціалізму не буде; народ сам буде своїм працьодавцем, бо вся робота в цілім краю належати-ме як спільна власність до усього народу і всі справи будуть уладжені і ведені в такий спосіб, який більшість загалу признасть добрим і відповідним.

Отже бачимо, що за соціалізму буде кождий мусів працювати сам на себе і роботи буде доволі для всіх.

А що-ж стане ся з тими, що не будуть могли працювати? -- запитає може дехто. Діти, старці, немічні, каліки -- хто буде на них працюваці за соціалізму? Будуть працювати ті, що й тепер працюють на них — інші люди, ті, що можуть працювати. Соціалізм значить братерство, соціалізм зна-

чить, що всі люди є дітьми тої самої матери землі і становлять одну велику родину. А в родині як буває? Чи всі працюють? Чи всі сильні і здорові і спосібні до праці? Чи викидають з родини маму, дитину або батька старого тому, що не можуть працювати? Відносини, які є сьогодня в кождій приватній родині, такі відносини настануть за соціалізму в цілій людській суспільності. І не такі, але ще гарнійші. Неморальність капіталістичного ладу затрола також і житя родинне і ми добре знаємо, як то нераз члени тої самої родини гризуться за "мазетки". За соціалізму не буде причини до чогось подібного і правдива братерська любов запанує так в кождій поодинокій родині, як і в цілім людськім роді.

Такі то є головні основи соціалізму і така наука соціалістична. А хто зве себе соціалістом одиноко для того, що він до церкви неходить і попів не слухає, сей прибрав собі фальшиву і своїм поглядам зовсім невідповідну назву. Соціалізм виступає проти попів тільки там де вони виступають проти нього і стають в обороні капіталізму. А се чинять не тільки попи, але й всякі інші люди, а навіть і правдиві безбожники.

Завданем соціалізму є спасти людське тіло від голоду і холоду, а сього спасення потребує всякий однаково, чи він вірить в Бога, чи ні.

Дамян Бориско.

Скрентон, Па. 19-го Серпня. 1915.

Одиною в Америці Українською соціалістичною
— часописею є "Робітник." —